

Henrika Andersson: Emma Gloria ja Kalamaran varjo (Tammi 2007)

Emma Glorialla on ystävä, Cecilia, joka asuu toisella puolella. Heillä on yhteinen salakieli ja aikomus selvittää, mikä on toiselle puolelle kutsuva Kalamara, ja mitä tahtovat olohuoneessa lentelevät olenteet. Emmen äiti vaikuttaisi olevan Kalamaran vallassa, kun hän lähtee ärsyttävän kirjailija-Isoparran mukana Roomaan lomalle ja jättää Emma Glorian sekä tämän isoveljen Vighenin kotiin. Koulussakaan ei ole liiemmästi kavereita, paitsi arvaamattomat arkkienkelit ja vähän kummallinen, viulua soittava Hannu. Emmen on pelostaan huolimatta päästävä selville toisen puolen salaisuuksista.

Kenelle? *Emma Gloria ja Kalamaran varjo* oli Finlandia Junior palkintoehdokkaana vuonna 2006. Tämä jännittävä, kaunis ja monitasoinen nuortenromaani sopii paljon lukeville alakoulun viimeisillä luokilla sekä yläkoululaisille.

OLENTOJA TOISELTA PUOLELTA

Kotikin muuttui yöllä erilaiseksi. Olenteet heräsivät aivan riippumatta siitä, oliko meillä yövieraita vai ei. Olenteita on ollut niin kauan kuin minä muistan, ainakin siitä lähtien kun isä muutti pois kaksi vuotta sitten.

Aluksi ne tulivat vain yöllä. Sain selville, että olenteilla oli systeemi jota minun oli pakko noudattaa.

Olenteiden systeemiin kuuluu:

1) muuttua näkymättömäksi muille

2) vaihtaa muotoa, väriä ja kokoa

3) käyttäytyä epäluotettavasti ja pelotella välillä

Olenteet eivät olleet täysin vaarattomia. Sain selville, että ne olivat meillä myös päivisin. (s.14–15)

Mitä mielestäsi ovat olenteet? Ne asuvat Emmen olohuoneessa, katossa ja maljakoissa ja sohvan alla. Välillä ne ovat pelottavia, mutta joskus myös surullisia. Olenteet ovat ehkä Emmen omia pelkoja ja ikävää, jotka muuttuvat sitä levottomammiksi ja suuremmiksi, mitä enemmän niitä välttää ja pelkää.

▪ Anna nyt hahmo ja asumus toisenlaisille tunteille. Mieti jokin mielestäsi mukava ja kutsuva ajatus tai tunne. Kirjoita niiden systeemistä samanlainen numerolistaus kuin Emma tekee tai vapaamuotoinen teksti. Kirjoita vaikkapa, miltä näyttää pulppuava ilo tai piilossa oleva rakkaus, tai jokin muu tunne, joka sinua kiinnostaa. Onko se pieni vai suuri kooltaan, minkä värinen se on? Mieti, missä se asuu ja miten sitä voi kutsua luokseen? Entä millaisia ihmisiä se kutsuu? Millainen on sen asumus, koti tai olinpaikka?

MONENVÄRISIÄ SANOJA

Oli kuin olisin ollut erivärinen kuin kaikki muut meidän luokalla. Jos he olivat vihreitä, minun tarvitsi vain tulla luokkaan tai mennä ruokajonoon, ja koko olemukseni huusi PUNAINEN ilman että itse huomasin mitään. Ja ilman että m ahdoin asialle mitään. Yritin monesti puhua keltaisesti tai notkua harmaasti pihalla, mutta aina ennemmin tai myöhemmin paljastui, että väri olikin ollut vain ohut suodatin jonka läpi kajasti punainen. Kaiken lisäksi Tini ja Tess vaihtoivat väriä koko ajan. Kun onnistuin vihdoon ja viimein muuttamaan itseni arkkienkelien seurassa siedettävän keltaiseksi, he olivatkin jo vaaleanpunaisia. Ja taas minä olin väärän värinen. (s. 82)

▪ Emma kokee itsensä erivärisiksi kuin muut. Mitä voisi tarkoittaa puhua keltaisesti tai notkua

harmaasti? Millainen on vaaleanpunainen, yönsininen, sammalenvihreä tai kirkkaanoranssi henkilö, paikka tai ajankohta? Kirjoita kuvaus.

- Keksi neljä väriä. Kirjoita jokaisen värin yhteyteen sanoja, jotka ovat mielestäsi sen värisiä ja kirjoita sen jälkeen neljä repliikkiä, jotka sisältävät kyseisen värin sanoja. Miltä kuulostaa harmaa puhe? Voit myös laittaa kaksi eri väriä keskustelemaan keskenään. Kuinka juttelisivat toisilleen esimerkiksi keltainen ja musta tai keltaiset ja mustat sanat?
- Listaa allekkain viisi viikonpäivää, viisi kuukautta, viisi eläintä, viisi rakennusta ja viisi huonekalua. Listaa sitten seitsemän väriä. Yhdistä näitä asia- ja väripareja uusiksi ja yllättäviksi yhdistelmiksi. Kirjoita sitten kohtaus, joka tapahtuu valitsemassasi rakennuksessa valitsemanasi ajankohtana ja joka sisältää valitsemasi eläimen ja huonekalun, jotka ovat saaneet myös värin.
- Voit liittää nämä kaksi tehtävää yhteen ja sisällyttää kohtaukseesi erivärisiä repliikkejä.

UUSIA SISÄLTÖJÄ

- Tarkastele kirjan sisällysluettelo. Jokainen luku on nimetty omalla nimellään. Valitse luettelosta kaksi sinua kiinnostava luvun nimeä, ja aloita oma tekstisi, jossa käytät sisällysluettelon sanoja. Millainen olisi tarina, jonka nimenä on esimerkiksi *Isoparta ja vaaratuuli* tai *Lötkökurkku ja Arkkienkelit*? Voit yhdistää kahden luvun nimet myös toisin kuin ja-sanalla. Miltä kuulostaisi esimerkiksi *Mummin järkkäneet systeemit* -niminen runo?

KUMMALLISIA SANOJA

"Sanat ovat kummallisia", minä sanoin. "Oletko ajatellut kaikkia niitä sanoja, joita ei vielä ole olemassakaan, jotka niin kuin odottavat, että ne keksitään."

"Minusta crescendo on kiva sana, vaikka se on italiaa ja se on jo keksitty", Hannu sanoi.

"Crescendo kuulostaa pitkältä mustalta tukalta... kun joku juoksee." (s. 156)

- Hannun ja Emman mielestä italiankieliset musiikkitermit kuulostavat joltakin muultakin kuin siltä, mitä ne oikeastaan tarkoittavat. Valitse jokin tai jotkut seuraavista musiikkitermeistä, ja keksi niille uusia tarkoituksia!

• a bocca chiusa	• larghetto	• tranquillo
• a capella	• largo	• trilli
• accelerando adagietto	• ma non troppo	• tutti
• a mezza voce	• mezzoforte	• sforzando
• amoroso	• più	• soave
• con anima	• pizzicato	• spiccato
• con brio	• poco	• spiritoso
• dal segno	• portamento	• staccato
• diminuendo	• prestissimo	• sul ponticello
• giocoso	• ritardando	
• glissando	• ritenuto	
• lacrimoso	• rubato	

LOPPU VAI ALKU

Nyt kun äiti oli tullut kotiin, tämäkin tarina voisi päättyä ja he elivät onnellisina elämänsä loppuun asti. Mutta niin yksinkertaista se ei ole. Valehtelisin taas, jos sanoisin muuta. (s. 145)

- Keksi oma tarina, joka alkaa samaan tapaan edellisen sitaatin kanssa: *Nyt kun _____, tämäkin tarina voisi päättyä ja he elivät onnellisina elämänsä loppuun asti. Mutta niin yksinkertaista se ei ole. Valehtelisin taas, jos sanoisin muuta.*
- Toisinaan kirjallisuudessa tarinat alkavatkin tilanteesta, joka on itse asiassa tarinan lopetus. On tehokasta aloittaa tarina sen lopusta kertoa koko juttu takaumana. Takauma tarkoittaa sitä, että kertoo tapahtumat ajallisesti nurinkurisessa järjestyksessä: aloittaa lopusta, ja kertoo sen jälkeen, mitä kaikkea tapahtui ennen loppukohtausta.

Aloita oma tarinasi jonkin teoksen loppukohtauksesta ja keksi tarinalle uusi sisältö! Valitse kirjahyllystä kirja ja lue sen lopetus. Mieti sitten, miten tähän tilanteeseen olisi voitu päätyä? Ei haittaa, vaikka et tunne tarinaa entuudestaan.